

De evolutie van de actuaris

Van kasuaris tot vogelbekdier en verder

Bijna 20 jaar geleden^[1] betoogden we vanuit de Universiteit van Amsterdam dat een succesvolle actuaris zijn 'innerlijk kompas' volgt, maar ook veelzijdig en vindingrijk reageert op ontwikkelingen. Dus je herkent soms de onafhankelijke en doelgerichte (maar koppige) egel, maar soms ook de slimme, flexibele (maar kortzichtige) vos.

kasuaris

Benieuwd hoe dat nu in de jaren twintig wordt gezien? We vroegen rond binnen het actuariële team op de UvA, en kregen door de veelzijdige antwoorden weer nieuwe inzichten. Is het een bestendige ontwikkeling, of een maffe dierenparade? Oordeelt u zelf.

OOIT EEN ONBEKENDE SPECIALIST

'Kijk daar 's; daar loopt een actuaris'. Die kop stond in de Volkskrant in 1994 boven een artikel over pensioenpremies ('Alleen een actuaris kan de benodigde premie uitrekenen, en zelfs zo'n rekenvogel gaat dat niet gemakkelijk af'). Actuaris rijmt op kasuaris, de zeldzame loopvogel uit de Andes. Het AG had in die tijd ook een kasuaris op de voorlichtingsfolder staan: kijk ons eens onbekend en gespecialiseerd zijn! We vonden indertijd misschien al dat we 'te onbekend' waren, maar de actuaris was zeker niet onbemind. Bij specifieke gecompliceerde zaken had je actuarissen nodig.

DOELGERICHT OF FLEXIBEL?

In 2004, in het artikel 'De Anatomie van de actuaris', beschreven we de doelstelling van de actuaris: het veiligstellen van financiële stabiliteit door verzekeringen. Om aan dit doel te kunnen bijdragen is een positie als gezaghebbende toonaangevende professional noodzakelijk. De activiteiten van de actuaris werden beschreven in de stappen Onderzoek, Oordeelsvorming en Oordeel. Om die activiteiten goed te kunnen uitvoeren, zijn een aantal onmisbare eigenschappen

beschreven: vaardig, transparant, toekomstgericht, ambitieus, vastbesloten / onafhankelijk / koppig (= de egel), prudent, integer, veelzijdig / enthousiast / doener (= de vos). De actuaris heeft de eigenschappen nodig van zowel de egel als de vos en is daarin uniek, dus de kasuaris deed eigenlijk ook nog steeds mee.

MODERNE BEESTENBOEL

Vraag in 2023 aan een aantal actuarissen in onderzoek en onderwijs hoe de actuaris zich van andere professionals onderscheidt, dan zie je een heel duidelijke ontwikkeling. Het beeld van de actuaris is enorm verbreed sinds het begin van deze eeuw, parallel aan de verbreding in het werkveld van veel actuariële professionals. Tegelijkertijd is elk van de volgende visies nog steeds zeer herkenbaar. Er volgen nu zes visies met steeds andere dieren. Lees en geniet, dan analyseren we daarna nog even waar we nu staan.

Visie 1: Veelzijdig en uniek

Als de programmadirecteur van de actuariële Bachelor is het een terugkomende taak om aan geïnteresseerden uit te leggen wat 'actuariële wetenschap' precies is (en waarom het een perfect idee zou zijn om het te gaan studeren). Ik gebruik dan meestal deze definitie: de kunst en wetenschap van risicomanagement, met technieken uit de wiskunde, kansrekening, economie, boekhouden, data science en nog veel meer. Het eerste dat opvalt is het multidisciplinaire karakter van deze studie. En dat 'en nog veel meer' aan het eind is ook echt belangrijk: afhankelijk van het type risico kan een actuaris kennis nodig hebben van hydrologie, meteorologie, werktuigbouwkunde, recht, en nog veel meer. Voor mij is het interdisciplinaire de kern van de actuariële wetenschap.

Is er een dier dat kenmerken van andere, meer bekende dieren heeft, zonder echt samen te vallen met die andere dieren? Ik zou zeggen: het vogelbekdier! Met de snavel en zwemvliezen van een eend, de staart van een bever, het lichaam van een otter, de elektroreceptoren van een haai en de giftige angel van een scorpioen, weet het vogelbekdier met succes nuttige kenmerken van verschillende soorten te combineren om efficiënt te functioneren in zijn eigen ecologische niche. Goed gedaan, vogelbekdier!

Umut Can

Visie 2: Samen bouwen

De actuaris onderscheidt zich van anderen die zich met risicomanagement bezighouden door een gedegen kennis van wiskundige en statistische modellen te combineren met de wens om zich vooral bezig te houden met de maatschappelijke impact van risico's. De moderne actuaris onderscheidt zich bovendien van de klassieke actuaris omdat hij of zij niet alleen risico's in bestaande financiële producten analyseert maar juist ook bij wil dragen aan het ontwerp van nieuwe of verbeterde producten, of de communicatie over zulke producten voor diverse doelgroepen. Het zijn dus vaak professionals die het leuk vinden om lastige modellen of systemen te doorgronden, het nog leuker vinden om zelf nieuw modellen of systemen te bouwen en het het allerleukste vinden om dat samen met anderen te doen en de resultaten aan anderen uit te leggen.

Als bijpassend dier kies ik de bever, omdat het groepsdieren zijn die samen bescherming in de vorm van een burcht bouwen en door middel van zelfgemaakte dammen de steeds weer onvoorspelbaar fluctuerende waterstand rondom de burcht weten te reguleren. Ze waarschuwen elkaar voor gevaar door met hun staart op het water te slaan: bijzondere maar uiterst effectieve communicatie over opdoemende risico's. En bovendien speelt een rol dat Ed en

Willem Bever, de boekhouder en ingenieur die altijd bereid bleken om andere dieren te helpen bij technische problemen, mijn favoriete personages in de Fabeltjeskrant waren...

Michel Vellekoop

Visie 3: Krachtige verbinder

Actuarissen en risicomangers zijn cruciaal voor de financiële sector. Het is belangrijk om ontwikkelingen in de maatschappij en veranderende wetgeving te overzien en daarop te acteren wanneer dat nodig is. Actuarissen moeten als een adelaar het overzicht houden, snel nieuwe uitdagingen identificeren en deze vervolgens krachtig oplossen.

Tot zover de theorie. In de praktijk werkt de actuaris niet alleen, en om zaken te veranderen is hij/zij afhankelijk van collega's op andere afdelingen met andere achtergronden. Het snel identificeren en krachtig oplossen is dan niet mogelijk zonder anderen mee te nemen. Onze wensen en eisen uitleggen aan anderen (management, IT, reporting) vereist dat we verschillende talen kunnen spreken, en iedereen kunnen verbinden zodat een gezamenlijk doel wordt nagestreefd. Waar we onszelf dus misschien als adelaar zien, kunnen we meer bereiken wanneer we als mier optreden. Minder sexy, maar minstens net zo effectief!

Frank van Berkum

Visie 4: Veelzijdig, ijverig en zorgzaam

Wij zijn als actuarissen gefascineerd door risico's. De actuaris maakt de risico-overdracht van individuen naar een organisatie mogelijk. In wezen een simpel idee met spreiding en hedging, maar mede door actuarissen uitgewerkt tot een systeem dat veel bijdraagt aan de economie en aan het welzijn van mensen. De creatieve slimheid van actuarissen draagt bij aan de verzekeraarbaarheid, en de actuaris werkt mee aan het permanente onderhoud dat daarbij nodig is. Denk aan nieuwe risico's, de veranderende economie en natuurlijk ook aan de toepassing van nieuwe wetenschappelijke ontwikkelingen.

Kan een dier zo veelzijdig, ijverig én zorgzaam zijn als een actuaris? Bijvoorbeeld een spin die een schitterend web onderhoudt, en

daarmee mogelijk kwetsbare elementen beschermt tegen schadelijke vliegen. Of anders een bij: denk aan de geometrische perfectie van haar honingraten; geordend, georganiseerd en vlijtig; en van cruciaal belang voor de mens!

Angela van Heerwaarden & Roger Laeven

Visie 5: Omgevingssensitief en niet bang

De hedendaagse actuaaris is veelzijdig. In onze APC opleiding zien we dat studenten open staan voor nieuwe invalshoeken. Dat mag allemaal wel wat uitdagender. Waarom is er geen actuaaris betrokken bij het bestrijden van de toename in claimfraude op Schiphol? Nu proberen psychologen het gedrag van potentiële fraudeurs te beïnvloeden. Interessant, maar een actuaaris zou aan de hand van data relevante voorspellingen kunnen doen over de validiteit van een toekomstige claim. Dat is beter te automatiseren en daardoor makkelijker toepasbaar dan psychologische gedragsbeïnvloeding. Misschien gedraagt de hedendaagse actuaaris zich wel te traditioneel

en dat kan zich in het complexe krachtenveld van de echte wereld wreken. Als

actuarissen nog relevanter willen zijn dan moeten we de taal en het gedrag van anderen in het krachtenveld, partners, bestuurders en politici gaan doorzien en datzelfde spel beter spelen. Het mag allemaal wat gehaaid. Daarom zou ik de actuaris van de toekomst willen zien als een rat (vergelijk 'hoe word ik een rat' van

Joep Schrijvers) in de ironische zin van het woord. Slim, actief, een situatie snel doorziend,

omgevingssensitief en niet bang, soms bewust communicatie inzetten om een hoger doel te bereiken in de wetenschap dat de waarheid alleen ons niet gaat redden.

Rob van Meurs

ANALYSE

Wat leren we van deze ideeën over de succesvolle actuaaris? De eigenschappen die worden benoemd zijn hieronder samengevat.

Eigenschap	Dier	Kasuaris	Egel + Vos	Vogelbekdier	Bever	Adelaar + Mier	Spin + Bij	Rat	Dolfijn
Uniek		●		●					
Gespecialiseerd, kundig, slim		●	●	●	●	●	●		●
Ambitieuze, zorgzaam			●		●	●	●	●	●
Ijverig, enthousiast			●			●	●		●
Generieus, positief									●
Onafhankelijk, integer			●						
Prudent, geordend,			●				●		
Veelzijdig, flexibel, vernieuwend			●	●	●	●	●	●	●
Samenwerkend					●	●			●
Omgevingssensitief								●	●
Gehaaid								●	
Communicatief sterk									●

Visie 6: Slim, vrolijk, communicatief sterk

De hedendaagse actuaaris is meer dan alleen een risico-specialist. De hedendaagse actuaaris is veelzijdig en kan binnen zijn of haar eigen expertise een maatschappelijke bijdrage leveren. Om die impact te bewerkstelligen, dient de actuaaris oog te hebben voor hoe we dingen communiceren. Als je onafhankelijke zelf je communicatiestijl kunnen aanpassen, afhankelijk van je doel en het publiek, maar altijd in begrijpbare taal.

Als ik de hedendaagse actuaaris met een dier zou vergelijken, dan is dat de dolfijn. Een dolfijn is uitermate slim en communicatief sterk. Ze hebben daarnaast veel energie en kunnen hard werken. Hun vrolijke natuur werkt aanstekelijk, ze zijn aantrekkelijk en ze kunnen wonderen doen voor de teamspirit. Dit type actuaaris is bezig met het welzijn van het team, is genereus en positief. Iedereen wil met dolfijnen samenwerken.

Yvette de Koning

Wat valt op? Ten eerste de eigenschappen die in bijna elke visie terugkomen:

- Gespecialiseerd, kundig, slim.
- Ambitieuze en zorgzaam + ijverig en enthousiast.
- Veelzijdig, flexibel, vernieuwend

Ten tweede, het vogelbekdier (Platipus) is een uitstekende opvolger van de Kasuaris: even uniek en speciaal, maar dan totaal niet meer onbekend. De ongekeerde veelzijdigheid van de actuaaris leidt tot meer bekendheid en bredere inzetbaarheid.

Ten derde: het advies van niet-actuaaris Rob van Meurs uit ons team, om meer gehaaid en omgevingssensitief te zijn zoals een rat, en daarmee ons werkveld nog verder uit te breiden. En wat een fijne eigenschappen zijn er toegevoegd door de overige dieren, met als summum de dolfijn: zo ontzettend geliefd zouden we allemaal wel willen zijn!

ROLMODELLEN VOOR DE TOEKOMST

Het mag duidelijk zijn dat de wetenschappers uit dit team in hun werk vooral focussen op de specialisatie, ambitie en de vernieuwing. De opleiders in de Bachelor- en Masterfase kunnen heel goed uit de voeten met diezelfde kwaliteiten. Voor de professionele kennis en vaardigheden in de Postmaster zijn de rat en de dolfijn perfecte nieuwe rolmodellen, om studenten te motiveren in hun ambities en de competenties die daarvoor nodig zijn.

Zal het vogelbekdier met een extra rattenpootje en dolfijnenvin in staat zijn om succesvol bij te dragen aan toekomstige risico's? Wij denken van wel. Actuarissen kunnen slimme oplossingen bedenken voor eerlijke algoritmes, verzekeraarbaarheid van overstromingsrisico, duurzaam risicomanagement, eerlijk invaren van pensioenvermogens, haalbaar maken van klimaatdoelen, en nog veel meer. Mogelijk kan deze unieke diersoort zelfs helpen om andere diersoorten te redden. Wij zien de actuaaris in elk geval niet uitsterven! ■

Literatuur

[1] Actuarieel Manifest; over vossen, egels en actuarissen (DA 11-3, 1994)

Hoofdauteur
Angela van Heerwaarden

Dr. A.E. van Heerwaarden AAG
Werkzaam: UvA en Arcturus BV.
Programmadirecteur APC aan de UvA en
Actuarieel manager bij Arcturus BV.

Visie 1
Umut Can

Dr. S.U. Can
Werkzaam: UvA
Universitair Hoofddocent en
programmadirecteur BSc Actuarial Science.

Visie 2
Michel Vellekoop

Prof. dr. ir. M.H. Vellekoop
Werkzaam: UvA
Hoogleraar Actuarial Science en
onderzoeksdirecteur ASMF.

Visie 3
Frank van Berkum

Dr. F. van Berkum
Werkzaam: PWC en UvA
Actuaaris bij PWC – Risk Modeling Services,
docent aan de UvA en onderzoeker aan
het Research Center for Longevity Risk.

Visie 4
Angela van Heerwaarden
(zie boven) en:
Roger Laeven

Prof. dr. R.J.A. Laeven
Werkzaam: UvA
Hoogleraar Mathematics and Economics of
Risk en programmadirecteur MSc Actuarial
Science & Mathematical Finance (ASMF).

Visie 5
Rob van Meurs

Drs. R.G.M. van Meurs
Werkzaam: A&O Groep en UvA
Partner bij A&O groep en docent personal
leadership bij de Postmaster APC aan de
UvA.

Visie 6
Yvette de Koning

Y. de Koning MSc AAG
Werkzaam bij: EY en UvA
Manager bij EY en mentor bij de Postmaster
APC aan de UvA.